

Okul Psikolojik Danışmanlarının Kullandıkları Unvanın Mesleki Kıvanç, Psikolojik

Danışman Özyeterliliği ve Bazı Öz niteliklerle Yordanması

Aynur Eren Gümü¹

Geliş Tarihi: 2017-05-25

Kabul Tarihi: 2017-09-05

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul psikolojik danışmanlarının sosyal etkileşimlerde kullandıkları unvan ile psikolojik danışman kimliğinden duydukları kıvanç, psikolojik danışman özyeterliliği, cinsiyet, kıdem, eğitim düzeyi ve unvanlar arasındaki farkı önemsemeye gibi değişkenlerle arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca yordayıcı olan değişkenlerin psikolojik danışman unvanını kullanmayı tercih eden meslek elemanlarını ne kadar doğru sınıflandırdığını görmek amaçlanmıştır. Araştırma ilişki kisel tarama modeline göre yapılmıştır. Çalışma grubunu İstanbul'daki okullarda çalışan 214 psikolojik danışman oluşturmuştur. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan Psikolojik Danışman Mesleki Kıvanç Ölçeği ve Psikolojik Danışman Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlaması da yapılmıştır. Veriler amaçlı lojistik regresyon analizi (Olabilirlik Oranı ile İleriye Doğru Yöntemi) ile analiz edilmiştir. Model veri uyumu için yeterli kanıt bulunan araştırmada, okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışman kimliğinden duydukları kıvanç ve psikolojik danışman özyeterliliğinin sosyal etkileşimlerde kullandıkları mesleki unvanı yordadığı bulunmuştur. Modelin 124 psikolojik danışman unvanını kullanan katılımcının 100'ünü (%80.6) doğru sınıflandırdığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik danışman mesleki kimliği, mesleki kıvanç, rehber öğretmen, psikolojik danışman özyeterliliği

¹ Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, aynurgumus@hotmail.com

Predicting the Professional Title of the School Counselors with the Professional Pride and Counselor Self-Efficacy

Submitted by 2017-05-25

Accepted by 2017-09-05

Abstract

The aim of this study was to examine the relationship between the professional titles used by school counselors in social interactions and the counselor professional pride, counselor self-efficacy, gender, length of service, level of education, their sensitivity about the difference between the professional titles. It was also aimed to see how accurately predictive variables classified professionals who used counselor job titles. This study was conducted according to the correlational research design. Data were collected from 214 school counselors working in Istanbul. Data were collected using The Professional Pride Scale and The Counselor Self-Efficacy Scale which were adapted to Turkish within the current study. The data were analyzed by logistic regression analysis by using the Forward Likelihood Ratio-Forward method. In the study with sufficient evidence for model data compliance, it was found that the school counselor professional pride and counselor self-efficacy predicted the professional title they used in social interactions. It was seen that the model correctly classified 100 participants (80.6 %) of 124 who used the counselor title.

Keywords: Counselor professional identity, professional pride, guidance teacher, self-efficacy.

Giriş

Mesleki kimlik bir mesleğin elemanı olarak gelişmeye, mesleki rolleri yerine getirmeye ve mesleki faaliyetlere ilişkin önemli kararları almaya yönelik benliğin, o meslekle kavramsallaştırılması (Brott ve Myers, 1999) olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, her meslek elemanının o mesleğe özgü özellikleriyle ayırıcı bir mesleki kimlik tanımına gereksinimi vardır. Psikolojik danışmanlık mesleğinin, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) kendine özgü bir meslek olarak gelişmesinin yaklaşık yetmi yıllık, ruhsal olarak meslekleri içinde kabul edilmesinin ise yaklaşık 50 yıllık bir geçmişi olmasına rağmen, kabul gören ortak bir mesleki kimliğe ulaşması kolay olmamıştır (Owen, 2007). Psikolojik danışmanlığın disiplinler arası bir alan olması bir tarafa, farklı seviye ve gelişim tarihçesine sahip uzmanlık alanlarının (okul psikolojik danışmanı, kariyer psikolojik danışmanı, ruhsal psikolojik danışmanı, aile/çift psikolojik danışmanı gibi) varlığı, ortak bir psikolojik danışman kimliğine ulaşmada önemli bir engel olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle kimlik tanımında bir grup mesleği kapsayan psikolojik danışman kimliğine mi, yoksa uzmanlık alanlarını öne çıkaran bir kimliğe mi öncelik verileceği sorunu belirgindir. Öte taraftan, diğer ruhsal meslekleriyle arasındaki farklılıkların ve sınırların net olmaması ve toplum tarafından nasıl algılandığı konusunda belirsizliklerin olması, kimlik tanımı için önemli engeller olarak görülmüştür (Gale ve Austin, 2003). Kabul gören bir kimlik tanımı sorununun nasıl ele alındığını görmek için bu hizmetlerin ortaya çıkıp geliştiği ABD köullarına bakmak yararlı olabilir.

ABD'de Psikolojik Danışman Kimliğiyle İlgili Gelişmeler

Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Derneği (American Personnel and Guidance Association-APGA) 1952 yılında kurulmuş, ancak 1970'lerde etkin hale gelebilmiştir. İlgili bütün dernekleri çatısı altında toplayan meslek örgütünün adında "psikolojik danışmanlık - counseling" kavramının yer almaması ve bu adın güçlü bir "rehberlik" vurgusuna sahip olması, yine bu yıllarda sorgulanmaya başlanmıştır (Nugent, 1990). Aslında bir mesleki kimlik sorgulamasına dönüşen bu girişim sırasında, dernek üyelerinin kendilerini genel rehberlik etkinlikleriyle uğraşan, uzmanlaşmamış kişiler olarak tanımlamalarında ve rehberlikle güçlü bir özdeşim kurmalarında dernek adının da bir etkisinin olabileceği düşünülmüştür. Böylece 1983 yılına gelindiğinde ad değişikliği gidilerek, dernek adındaki modası geçmiş olarak nitelendirilen *rehberlik* kavramı çıkartılmış ve Amerikan Psikolojik Danışmanlık ve Gelişim Derneği (American Association for Counseling and Development-AACD) adı alınmıştır (Nugent, 1990). Bu gelişimin üstüne 1992'de örgütün misyonu ve mensuplarının verdiği hizmeti daha iyi yansıtan bir ad değişikliği daha gidilmiştir ve

Amerikan Psikolojik Danı ma Derne i (American Counseling Association-ACA) adı uygun bulunmu tur (Nugent ve Jones, 2009). Derne in ACA adını almasına ili kin bu geli meler, meslek mensuplarının psikolojik danı man kimli inin güçlendirilmesi yönündeki kararlı çabalarına da i aret etmektedir.

ABD’de psikolojik danı manlık mesle i için ortak bir mesleki kimlik geli tirilmesini desteklemek önümüzdeki on yıl için de ayrıcalıklı bir hedef olarak tanımlanmaktadır. ACA ve Amerikan Eyalet Psikolojik Danı man Kurulları Derne i’nin (American Association of State Counseling Boards-AASCB), Psikolojik Danı manın Gelece i Vizyonu temalı 31 psikolojik danı ma örgütünün katılımıyla gerçekle tirdi i toplantıda, belirlenen Psikolojik Danı manlık Mesle inin Güçlendirilmesi ve Bütünle tirilmesi lkeleri içinde *bütün psikolojik danı manları kapsayacak biçimde mesleki kimlik geli tirme* ilkesi birinci madde olarak tanımlanmı tur (ACA, 2009). Bu toplantıdan çıkan tek bir mesleki kimlikle kendini tanıma kararı, Amerikan Okul Psikolojik Danı manları Derne i (American School Counselor Association-ASCA) ve Sosyal Adalet için Psikolojik Danı manlar (Counselors for Social Justice-CSJ) tarafından kabul edilmemi , geriye kalan 29 örgütün kabulüyle onaylanmı tur (Kaplan ve Gladding, 2011). Devamında da psikolojik danı man e itimcilerine bu yönde özel bir görev yüklenmi tir (Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs [CACREP], 2009). Son yıllardaki bu geli melerle, Smith’in (2001) varlı na dikkat çekti i kapsayıcı bir psikolojik danı man kimli inin mi öncelikli olarak benimsenece i, yoksa psikolojik danı manların uzmanlık alanlarına ait kimli in mi önde olaca ı yönündeki kararı ıklık giderilmi ve psikolojik danı man kimli inin öncelikli olarak benimsenmesi kabul edilmi tir. Mellin, Hunt ve Nichols’in (2011) ara tırması da farklı uzmanlık alanları olan psikolojik danı manların, kapsayıcı bir psikolojik danı man kimli ini benimsendiklerini do rulamı tur.

ASCA tek bir mesleki kimlik kullanımına henüz olgunla mamı bir dü ünçe oldu u gerekçesiyle kar ı çıksa da (Kaplan ve Gladding, 2011), Webber (2004) ehir merkezinden uzak ve ya ortalaması elli olan okul psikolojik danı manlarının %78’inin bile kendini *okul ko ullarında çalı an bir psikolojik danı man* olarak tanımladı nı ortaya koymu ve aslında okul psikolojik danı manlarının da *psikolojik danı man* kimli ini benimsemeye hazır olduklarını göstermi tir. Son yıllarda, okul psikolojik danı manları tarafından da payla ılan bir psikolojik danı man kimli i tanımlı yapmaya yönelik ciddi ölçüde çaba sarf edildi i gözlenmektedir. Bu çabalar özellikle psikolojik danı manlık mesle ini kendine özgü kılan ve onu di er ruh sa lı ı mesleklerinden ayıran *geli imsel, önleyici ve iyilik halini sa lamaya yönelik yardım felsefesi* üzerine odaklanmakta; ara tırma bulguları da bu yöndeki e ilimi

desteklemektedir (Mellin ve di . 2011). Farklı uzmanlık alanlarına ra men tek bir psikolojik danı man kimli inin kabul görmesinin, hem mesle in daha iyi anla ılmasına hem de toplum ve yasalar önünde psikolojik danı manların kimli inin güçlenmesine yardım edece i savunulmaktadır (Kaplan ve Gladding, 2011).

Türkiye’de Psikolojik Danı man Kimli i ile ilgili Geli meler

Psikolojik danı manlık mesle inin, yaklaşık altmı yıllık bir geçmi e sahip oldu u Türkiye’de psikolojik danı man kimlik sorununun ele alını ı, ABD’dekinden oldukça farklıdır. Mesle in psikoloji, sosyal çalı ma hatta psikiyatri ile karı tırılması (Do an, 1998), kamuoyu tarafından tanınması önünde engel olu tursa da, Türkiye’de mesleki kimlik sorunu öncelikle bir *unvan sorunu* olarak tanımlanmı tır. Unvan konusunda, kamu sektörünün bilim çevrelerinden daha çok kavram üretti ine dikkat çeken Do an (1991), bu konuda resmi dokümanları inceleyerek ilk kapsamlı de erlendirmeyi yapmı tır.

Ba langıcından itibaren rehberlik hizmetleri ile görevlendirilen okul personeli için adı geçen unvanların; *e itim uzmanı, e itim uzman yardımcısı, rehberlik uzmanı, rehber, danı man rehber, grup rehberi, rehberlik mü aviri, mesle e yöneltme ve rehberlik uzmanı, danı man, okul danı manı, okul psikolo u, danı ma psikolo u ve rehber ö retmen* olmak üzere geni bir çe itlilik içerdi ini ifade etmi tir. İlk olarak 1970 yılında Milli E itim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Servislerinin Kurulu u ve Görevleri ile ilgili Bazı Esaslar’da rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu okul yöneticisi ve ö retmenler dı ndaki personel için *danı man rehber ve grup rehberi* unvanları kullanılmı tır. 1983 yılına gelindi inde MEB’nın çıkardı ı Okul Rehberlik Hizmetleri Yönergesi’nde ilgili okul personeli *rehberlik uzmanı* olarak adlandırılmı tır. Aynı tarihli yönetmelikte *rehber ö retmen* bir sınıfın rehberlik hizmetlerini yürüten ve rehberlik saatine giren bran ö retmeni için kullanılmı tır. 1982’de XI. Milli E itim ûrası’nda *okul danı manı* bu alanda yüksek lisans e itimi almı personel için tanımlanmı , lisans mezunlarına da *okul danı manı yardımcısı* unvanı uygun bulunmu tur. Ancak bu unvanlar kullanılmayıp, 1985’te çıkarılan yönetmelikle daha önce sınıf rehberlik hizmetlerini yürüten bran ö retmeni için kullanılan *rehber ö retmen* unvanı bu hizmetleri verecek personel için uygun bulunmu ve bran ö retmeni için sınıf rehber ö retmeni (Do an, 1991) kavramı üretilmi tir. Ö retmenlerin yararlandıkları bazı özlük haklarından yararlanmayı sa layan bu unvan (Akkoyun, 1995) giderek Türkiye ko ullarında okul psikolojik danı manlarının ö retmen olarak algılanmasında önemli bir faktöre dönü erek günümüze kadar gelmi tir. Böylece rehber ö retmen unvanı, hem okullarda sunulan psikolojik danı ma ve rehberlik hizmetlerinde yalnızca bilgi verme i levine a ırlık verilmesi, hem de psikolojik danı mayı

ihmal eden bir anlayı ı getirmesi bakımından olumsuz sonuçlar do urmu tur. 1989 yılında da Üniversitelerarası Kurul'un rehberlik ve psikolojik danı manlık programlarından mezun olanların *rehber ö retmen* unvanını kullanabileceklerine ili kin karar alması (Do an, 1996) ve lisans diplomalarında bu unvana özellikle yer verilmesi kimlik sorununu daha da derinle tirmi tir. Kuzgun (1990) yapılan i in ve verilen e itimin özünü yansıtabilecek biçimde *danı man* unvanının uygun oldu unu savunsa da, Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Derne i'nin 1990'daki ilk toplantılarında *danı ma psikolo u* unvanı talep edilmi tir (Yıldırım ve Bilge, 1990; akt. Ye ilyaprak, 2007). Do an (1991; 1996; 2008) ise öncelikle *psikolojik danı man* unvanının benimsenmesinin mesleki kimli in geli imi için çok önemli oldu unu savuna gelmi tir. Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Derne i'nin (Türk PDR-DER) 1996 yılında yaptı ı resmi giri imler, 2001'de yayımlanan MEB Rehberlik ve Psikolojik Danı ma Hizmetleri Yönetmeli i'nde *psikolojik danı man* unvanının *rehber ö retmen* unvanının yanına parantez içinde yazılmasına olanak tanınması (Ye ilyaprak, 2007) ve yönetmelikte formasyon sahibi personel için *psikolojik danı man* kavramının kullanılması, bu yönde bir ilerleme olarak sayılabilir. Ancak bu ilerlemenin içselle tirilmedi i, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanlı ı'nın 2014 yılındaki kararı ile Ö retmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları çerçevesinde *rehber ö retmen* olan alan adının *rehberlik* olarak de i tirilmesiyle kendini açıkça göstermi tir. Bu de i ikli in, lisans programının adıyla ö retmen atamalarına esas olan alan adı arasında tutarlılık sa lamak amacıyla yapıldı ı söylene de lisans programlarının adında bulunan *psikolojik danı manlık* sözcü ünün ısrarla görmezden gelinmesi dikkat çekicidir.

Di er taraftan Pi kin'in (2006) de dikkat çekti i gibi bu hizmetleri yürütmek üzere rehber ö retmen kadrosuna atananların yakla ık üçte birinin farklı lisans programı mezunu olması, psikolojik danı ma e itimi ve uygulamalarının a ırlıklı olarak okul psikolojik danı manlı ı eksenli olması, mezunların ço unun kamu kurumlarında çalı ması ve özel psikolojik danı ma hizmetlerinin yaygınla maması bu yönde önemli engeller olarak de erlendirilmektedir. Dahası, lisans programlarının standartlarını belirleyen ve akredite eden örgütsel bir yapının kurulamayın ve yetersiz akademik kadrolarla açılmı çok sayıda psikolojik danı ma ve rehberlik lisans programının, kimlik arayı ı sorununun neredeyse ba langıcındaki gibi devam etmesine katkıda bulundu u söylenebilir.

Emerson'un (2010) vurguladı ı gibi, psikolojik danı manlık mesle inin içine i lemi olan mesleki kimli e yönelik bilgi ve anlayı eksikli i, Türkiye'de ABD'de oldu undan çok daha fazla oldu u öne sürülebilir. Esasında psikolojik danı man kimli inin geli iminin önündeki engellere bakıldı nda, e itim alanına sıkı ıp kalmayla ilgili oldukları görülmektedir. Daha

geni bakı açısıyla, psikolojik danıman kimliğinin kavranması ve yakından ilişkili olan diğer kenlerin anlaşılması, Türkiye’de psikolojik danımanın mesleki kimlik gelişiminin desteklenmesi açısından anlamlı görünmektedir.

Psikolojik Danıman Kimliği İle İlişkili Diğer Kenler Olarak Mesleki Kıvanç ve Psikolojik Danıman Özyeterliliği

Remley ve Herlihy (2007), psikolojik danıman kimliğini anlamak için psikolojik danımanlığın tarihi, temel felsefesi, psikolojik danımanların rol ve fonksiyonları ve diğer ruh sağlığı mesleklerine göre fark ve benzerlikleri, meslek etiğine ilişkin bilgi ve anlayış sahibi olma, mesleki katılım ve meslekten kıvanç duyma olarak altı boyutlu bir yapı ortaya koymuşlardır. Psikolojik danımanlık mesleki kimliğine sahip olmanın çok önemli bir boyutu olarak mesleki kıvanca (professional pride) özel bir önem verilmiştir. Bu bağlamda Remley ve Herlihy (2007) mesleki kıvanç, psikolojik danımanın meslek seçimine ilişkin olumlu duyguları, bu alanın tarihine, inanç ve temelindeki felsefeye duyduğu takdiri ve mesleğinden gurur duyarak diğer insanlarla iletişime girmesi olarak tanımlamışlardır.

Myers, Sweeney ve White (2002), mesleki kıvanç doğrudan mesleki kimlik ve mesleki rolleri anlamakla ilgili bir kavram olarak görmelerinin yanında, iş doyumunun ve meslek savunuculuğunun gerekli bir boyutu olarak da görmüşlerdir. VanZandt (1990) da psikolojik danımanın profesyonelleşmesinin önemli koşullarından biri olarak gördüğü mesleki kıvançın, mesleğin geçmişi takdir etmekten, bugünkü mesleki uygulamalara kendini adanmaktan ve mesleğin gelecekteki gelişimine inanmaktan geldiğini savunmuştur. Swickert’in (1997) yaptığı nitel araştırmadaki gibi Haverkamp, Robertson, Cairns ve Bedi (2011) de psikolojik danımanların mesleki kimlik tanımlarında meslekten kıvanç duymanın önemli bir ölçüt olarak öne çıktığını göstermişlerdir.

Emerson’a (2010) göre de bir birey mesleğine ilişkin yeterli bilgi ve anlayışa sahip olarak, mesleğine yönelik duyguları ile temas kurarsa, o mesleğin elmanı olmaktan ötürü olumlu duygular içinde olacaktır. Bu noktada psikolojik danıman eğitimcilerinin, hem mesleki kimlik gelişimine hem de psikolojik danıman özyeterliliği geliştirmeye eş zamanlı destek vermeleri önemli görünmektedir. Dolayısıyla, psikolojik danıman kimliğinin gelişimini anlamada psikolojik danıman özyeterliliğinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Bandura’nın (1989) sosyal bilişsel kuramına göre özyeterlilik belirli bir alanda ya da görevde belli bir sonucu üretecek davranışları yerine getirme yeteliğine sahip olunduğu inançlarını ve bu davranışların istenen sonuçları üreteceği beklentilerini ifade etmektedir. Stoltenberg (1981) yaptığı araştırmada, bütün bir psikolojik danıman kimliği geliştirmeye ilişkin özyeterlilik arasındaki pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Bazı

ara tirmalar her ikisinin de e itimle birlikte arttı mını (ör. Johnson, Baker, Kopala, Kiselica ve Thompson 1989; Marshall, 2000; Melchert, Hays, Wiljanen ve Kolocek, 1996; Skovholt ve Ronnestad, 1992) göstermektedir. Özellikle Marshall (2000) yaptığı ı çalı mayla, e itim görmekte olan psikolojik danı ma ö rencilerinin psikolojik danı ma yapabileceklerine ili kin inanç geli tirmeye ba layıp da bu yöndeki kaygıları azaldı ında, kendilerini gerçek bir psikolojik danı man olarak algılamaya ba ladıklarını ortaya koymu tur. Bu ba lamda, psikolojik danı man özyeterli i ile mesleki kimli i birbiriyle ili kili yapılar olarak ele almak önemli görünmektedir.

Türkiye'deki üniversitelerde çözüm bulmakta gecikilen engelleyici etmenler dolayısıyla lisans e itiminin, psikolojik danı manlara kazandırması beklenen yeterlikler bakımından iyi durumda olmadı ı bilinmektedir (Yerin Güneri, Büyükgöze Kavas ve Koydemir, 2007). Psikolojik danı manı psikologdan, sosyal hizmet uzmanından, özel e itim uzmanından ve ö retmenden ayıran en temel özelli in, sahip oldu u psikolojik danı manlık becerileri olmasına kar ın PDR lisans, hatta lisansüstü programlarda bu becerileri sistematik bir ekilde kazandıracak kuramsal ve uygulamalı derslere yeterince yer verilmemektedir (Do an, 2008).

Dolayısıyla psikolojik danı ma hizmetlerinin e itim alanının dı na çıkıp profesyonel bir ruh sa lı ı hizmeti olarak topluma yönelmeyi ine (Do an, 2008) ve 30 yıllık *rehber ö retmen kadro unvanı* geçmi ine ek olarak psikolojik danı man e itimi programlarının nitelik sorunu, Türkiye'de psikolojik danı man kimli inin geli iminin önündeki çok önemli engeller olarak görülebilir. Psikolojik danı man kimli inin Türkiye'de geli imine katkı yapabilmek için psikolojik danı man e itimi programlarının geli tirilerek güçlendirilmesi son derece önemli olsa da ili kisi olabilecek önemli de i kenleri tanımlamaya da gereksinim vardır. Türkiye'de benzer amaçla yapılmı bir ara tırma bulunmamaktadır.

Bu ara tırmanın temel amacı, okullarda görev yapan psikolojik danı manların sosyal etkile imlerde kullanmayı tercih ettikleri unvan ile psikolojik danı man kimli inden duydukları kıvanç, psikolojik danı man özyeterli i ve cinsiyet, kıdem, e itim düzeyi ve unvan farkını önemseme gibi de i kenlerle arasındaki yordayıcı ili kiyi incelemektir. Ayrıca bu ara tırmada yordayıcı olan de i kenlerin olu turdu u modelin psikolojik danı man unvanını kullanmayı tercih eden meslek elemanlarını ne kadar do ru sınıflandırdı mını görmek de amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu ara tırma ili kisel tarama modeline göre tasarlanmı tır. Ara tırmanın ba ımlı de i kenleri kategorik olup okullarda görev yapan psikolojik danı manların sosyal etkile imlerde kullandıkları unvandır (psikolojik danı man, rehber ö retmen). Ara tırmadaki ba ımsız

de i kenlerden ikisi (mesleki kimlikten duyulan kıvanç ve psikolojik danı man özyeterli i) sürekli de i kenler olup; cinsiyet, kıdem, e itim düzeyi (lisans ve lisansüstü), unvanlar arasındaki farkı önemseme (evet, hayır) de i kenleri ise kategoriktir.

Çalı ma Grubu

Bu ara tırmada sistematik olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme kullanılmı tır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Çalı ma grubu stanbul ili Kartal, Maltepe ve Kadıköy ilçelerindeki okullarda rehber ö retmen kadrosunda çalı an (rehberlik ve psikolojik danı ma ile e itimde psikolojik hizmetler lisans programı mezunu) 154'ü kadın ve 60'ı erkek toplam 214 okul psikolojik danı manından oluştu r. Katılımcıların ya ortalaması $X = 33,5$ ($ss = 5,74$) olup, % 80'i lisans ve % 20'si yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların % 17'si 0-4 yıl, % 35'i 5-10 yıl, % 36'si 11-15 yıl ve %12'si 16 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Mesleki kimlik ile girilen sosyal etkile imlerde katılımcıların %58'i ($n=124$) psikolojik danı man unvanını ve % 42'si ($n = 90$) rehber ö retmen unvanını kullandıklarını belirtmi lerdir.

Veri Toplama Araçları

Ara tırmada veri toplama aracı olarak; Ki isel Bilgi Formu, Psikolojik Danı man Mesleki Kıvanç Ölçe i ve Psikolojik Danı man Özyeterlik Ölçe i kullanılmı tır. Bu veri toplama araçlarının ara tırma kapsamında yapı geçerli i çalı masını yapmak için ara tırma verilerini toplamadan dört ay önce, Kartal ve Maltepe ilçelerinde görev yapan psikolojik danı manlara ula ılmı tır. Analizler için kullanılacak veriler sadece 130 (98 kadın, 32 erkek) katılımcıdan elde edilebilmi tir. Kullanılacak verilere karar verilirken uç de erleri ayıklamak amacıyla Field'ın (2009) önerdi i gibi ham puanlar z puanlarına dönü türülmü , puanların mutlak de eri 3'ten büyük olan veriler analize dahil edilmemi tir.

Psikolojik Danı man Mesleki Kıvanç Ölçe i (PDMKÖ)

Bu ölçek, psikolojik danı manların profesyonel kimli ini önemli boyutlarıyla ölçmek amacıyla Emerson (2010) tarafından geli tirilmi Psikolojik Danı man Profesyonel Kimlik Ölçe i'nin (Counselor Professional Idendity Measurement-CPIM) bir alt ölçe idir (Professional Pride Subscale). Birbirinden ba ımsız olarak tasarlanan di er alt ölçekler (Psikolojik Danı manın Felsefesi, Meslek Tarihçesi, Psikolojik Danı man Rol ve levleri, Mesleki Etik, Mesleki Katılım) gibi Mesleki Kıvanç Alt Ölçe i'nin de açımlayıcı faktör analizi (AFA) ayrı yapılmı tır. Dolayısıyla, CPIM'den genel bir toplam puanın elde edilemeyece i, bu altı alt ölçe in her birinin puanlarının ba ımsız de erlendirilebilece i rapor edilmi tir (Emerson, 2010). Mesleki Kıvanç Alt Ölçe i'nin *içsel inançlar* adıyla (madde yük de erleri .437 ile .673 arasında de i en) altı maddeli birinci alt boyutu ve *eylem*

oryantasyonlu kıvanç adıyla (madde yük de erleri .485 ile .803 arasında de i en) be maddeli ikinci boyutu tanımlanmıştır. ç tutarlılık geçerlik hesaplamasında toplam puan için = .60, içsel inançlar alt boyutunda = .622 ve eylem oryantasyonlu kıvanç boyutunda = .615 bulunmuştur (Emerson, 2010).

Bu ara tırmada, CPIM'in Mesleki Kıvanç Alt Ölçe i Türkçeye Psikolojik Danı man Mesleki Kıvanç Ölçe i (PDMKÖ) adıyla uyarlaması yapılmıştır. Ölçek önce ara tırmacı tarafından Türkçeye çevrilmiş, sonra iki alan uzmanından çeviri uygunlu u için görüş alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra, Maltepe Üniversitesi E itim Fakültesi Yabancı Diller E itimi Bölümü İngilizce E itimi Anabilim Dalı'ndan üç ö retim elemanından da çeviri uygunlu unu de erlendirmeleri istenmiş ve ortak olarak önerilen de i iklikler yapılarak ölçe in Türkçe formuna son ekli verilmiştir.

PDMKÖ'nün yapı geçerli ini test etmek için açımlayıcı faktör analizi (AFA), temel bile enler analiziyle yapılmıştır. Önce verilerin analize uygunlu u test edilmiştir (Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı .793; Bartlett Sphericity testi .001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur). Sınırlandırma getirmeksizin analiz edildi inde 11 madde, üç (ortak varyans % 57) faktörlü bir yapıya i aret etmiştir. Bir faktörün iki maddeli olması, altı maddenin birinci faktörde toplanması ve bir maddenin yük de erinin çok düşük olması nedeniyle, ölçe in orijinalinde olduğu gibi iki faktörle sınırlandırılarak analiz tekrarlanmıştır. Ancak ikinci boyutun üç maddeli ve orijinaline uygun yorumlanabilir içerikte olmadığı görülmüştür. Scree plot tablosu da 1-3 arası olası boyuta i aret etti inden, analiz tek faktörle sınırlandırıldı nda açıklanan ortak varyansın % 39 olduğu; madde yük de erlerinin .270 ile .823 arasında de i ti i görülmüştür. Yük de eri .27 olan 7. maddenin, en düşük sınır olarak kabul edilen .30'un (Büyüköztürk, 2006) altında olması nedeniyle ölçekten çıkarılması düşünülmüştür. Ancak verilerin toplandı ı örneklem ($n = 130$) yeterli kabul edilse de küçük olarak (MacCallum, Widaman, Zhang ve Hong 1999) nitelendirilmektedir. MacCallum ve di erleri (1999) açıklayıcı faktör analizinde örneklem büyüdükçe ortak varyans de erlerinin büyüdü ü; ortak varyans de erleri yükseldi inde de faktör yüklerinin yükseldi ine i aret etmektedir. Dolayısıyla daha büyük örneklemle yapılacak ara tırmacıları yanıltmamak için ölçe in orijinal madde sayısının korunmasına karar verilmiştir. Hiçbir madde elenmeden yapılan güvenirlik analizinde ise ölçe in iç tutarlılık katsayısı yeterli ($\alpha = .76$) bulunmuştur. Ölçek puanları arttıkça mesleki kıvanç düzeyi artmaktadır. Maddelerin üçü (1, 5, 6) olumsuz (örn. Bazen ke ke farklı bir ruh sa lı ı mesle i seçmi olsaydım diyorum) ve sekizi olumlu ifade (örn. Psikolojik danı manlık mesle ine ili kin olumlu duygularımı di er insanlarla

payla ırım) içermektedir. Bu sonuçlara göre PDMKÖ'nün 6'lı Likert ve 11 maddeden olu an tek boyutlu bir yapıyla, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı oldu u söylenebilir.

Psikolojik Danı man Özyeterlik Ölçe i (PDÖYÖ)

Psikolojik Danı man Özyeterlik Ölçe i (The Counselor Self-Efficacy Scale-CSES) Melchert ve di erleri (1996) tarafından psikolojik danı manların özyeterliklerini ölçmek amacıyla geli tirilmi tir. CSES bireysel ve grupla psikolojik danı ma uygulamalarında gerekli olan bilgi ve beceri yeterli ine yönelik 20 maddeyi içermektedir. Ölçek 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddelerinin yarısı olumlu ifadeler (örn. Danı anın kendini ke fetmesini etkili bir eilde kolayla tırabilirim) ve di er yarısı da (3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 17 ve 19) ters çevrilmesi gereken olumsuz ifadelerden (örn. Danı anın duygularını etkili bir biçimde tanımlayamam) olu turulmu tur. Ölçe in madde analizinde her madde toplam test korelasyonu .35'ten büyük bulunmu tur. Ölçe in iç tutarlılık katsayısı .91; test tekrar-test güvenilirli i .85'tir. Ölçe in benzer ölçekler geçerli inde Özyeterlik Envanteri (Self-Efficacy Inventory) puanları ile arasındaki ili ki .83 olarak bulunmu tur (Melchert ve di ., 1996).

CSES Psikolojik Danı man Özyeterlik Ölçe i (PDÖYÖ) adıyla Türkçeye çevirisi yapılmı tur. Ölçek önce ara tırmacı tarafından Türkçeye çevrilmi , sonra iki alan uzmanından çeviri uygunlu u görü ü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmı tur. Daha sonra, Maltepe Üniversitesi E itim Fakültesi Yabancı Diller E itimi Bölümü ngilizce E itimi Anabilim Dalı'dan üç ö retim elemanı çeviri uygunlu unu de erlendirmi ve gerekli görülen de i ikliklerle ölçe in Türkçe formuna son ekli verilmi tir.

Ölçe in yapı geçerli ini test etmek için AFA kapsamında yapılan temel bile enler analizinde, önce verilerin analize uygunlu u test edilmi tir (Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı .801; Bartlett Sphericity testi .001 düzeyinde anlamlı bulunmu tur). Sınırlandırma olmadan analiz edildi inde 20 madde, 6 (ortak varyans % 61) faktörlü bir yapı ortaya koyarken, scree plot tablosunda maddelerin büyük bir ço unlu unun tek faktörde yer almasıyla ölçe in orijinaline uygun biçimde analiz tek faktörle sınırlandırılmı tur. Sonuçlar, açıklanan ortak varyansın % 31 oldu unu; madde yük de erlerinin .342 ile .738 arasında de i ti ini göstermi tir. 20 maddelik ölçe in Cronbach-Alpha de eri (= .876) yeterli bulunmu tur. Bu sonuçlarla, PDÖYÖ'nün, 5'li Likert ve 20 maddeden olu an tek boyutlu yapısıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı oldu u kabul edilebilir.

Verilerin Toplanması

Veriler ara tırmacı tarafından stanbul ili Maltepe, Kartal ve Kadıköy Rehberlik ve Ara tırma Merkezlerinin düzenledi i konferanslar öncesinde toplanmı tur. Veri toplama araçları

yönlendirme içermeyen kısa bir açıklamanın ardından dağıtılmış ve 15-20 dakika sonra toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın bağımlı değişkeni ikili kategoriden oluştuğu (psikolojik danışman ve rehber öğretmen) için (binary) lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Lojistik regresyon analizinde temel amaç, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi en az değişken ile en iyi uyumu gösterecek biçimde tanımlayabilen bir model oluşturmaktır. Daha az sayıda parametreyle çalışıldığı anda ileriye doğru yöntemlerin daha güvenilir sonuçlar vermesi nedeniyle (Çokluk, Ekericioğlu ve Büyüköztürk, 2012), bu çalışmada analiz, amali lojistik regresyon analizi yöntemlerinden Olabilirlik Oranı ile İleriye Doğru Yöntemi ile yapılmıştır.

Analiz öncesinde verilerin lojistik regresyonun kullanımı için önemli koşulların karşılanması kontrol edilmiştir. Önce verilerde Mahalanobis uzaklık hesaplarına göre uç değerlere sahip dört katılımcı veri setinden çıkarılmış, bağımsız değişkenlerdeki hücrelere düzenli katılımcı sayısının her bir hücrede en az 27 kişi olduğu görülmüştür ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olup olmadığı kontrol edilmiştir (kategorik değişkenler arasında çok düşük korelasyon değerleri bulunmuştur, mesleki kıvanç ve psikolojik danışman özyeterlilik puanları arasındaki Pearson korelasyon katsayısı .489 ve VIF =1.314 < 10; CI değerleri 16.284 ve 20.021 < 30 ve tolerans değeri .761 > 0.10). Verilerin Çokluk ve diğerlerinin (2012) dikkat çektiği ölçütler bakımından lojistik regresyon analizine uygun olduğu görülmüştür.

İkili lojistik regresyon analizinde bağımlı değişkenin kategorilerinin analize 0 ve 1 şeklinde kodlanması olarak girilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada sıfır olarak *rehber öğretmen* kodlanması ve analiz tarafından *referans kategori* olarak adlandırılmıştır. Bu durumda katsayılar, yordayıcı değişkenlerin bir katılımcının sosyal etkileşimlerde bulunurken psikolojik danışman unvanını kullanma olasılığı üzerindeki etkisini yansıtmaktadır.

Bulgular

Yapılan lojistik regresyon analizi sonucunda önce sadece sabit terimin yer aldığı modelde -2LL değeri 291.243 ile başlamıştır. İlk sınıflandırma durumuna bakıldığında tüm katılımcıların psikolojik danışman unvanını kullanma kategorisinde sınıflandığı ve bu haliyle doğru sınıflandırma yüzdesinin % 58 olduğu görülmektedir. İlk Ki-kare değerinin ise 38.615 ile [$X^2 = 38.615, p < .01$] anlamlı olduğu, dolayısıyla yordayıcı değişkenlerin modele eklenmesiyle modelin yordama gücünün artacağına işaret etmektedir. PDMKÖ

puanlarının analize önce giren en yüksek puan istatisti ine sahip yordayıcı de i ken oldu u görülmü tür.

Model katsayılarına ili kin Omnibus Testi sonuçları, her adımda anlamlı düzeyde fark oldu unu, yani modele ili kin üretilen anlamlı Ki-kare de erleri modelin katılımcılarının sadece sabit terimin yer aldı ı ba langıç modeline göre daha iyi yordadı nı göstermi tir. Hesaplanan Hosmer ve Lemeshow testi sonuçları ise hiçbir adımda anlamlı düzeye çıkmamı tir ($p > .05$). Bu sonuçlar model-veri uyumunun yeterli düzeyde oldu unu göstermektedir.

Lojistik regresyon modeli sonucunda elde edilen modelin 124 psikolojik danı man unvanını kullanan katılımcının 24'ünü rehber ö retmen olarak yanlı sınıflandırırken, 100'ünü (% 80.6) do ru sınıflandırdı ı; rehber ö retmen unvanını kullanan 90 katılımcıdan 36'sını psikolojik danı man olarak yanlı sınıflandırırken, 54'ünü (% 60) do ru sınıflandırdı ı ve amaçlanan modele ili kin toplam do ru sınıflandırma oranının % 72 oldu u görülmü tür. Tablo 1'de katılımcıların PDMKÖ, PDÖYÖ ve unvan farkını önemseme de i kenlerinin psikolojik danı man unvanını tercih etmelerini yordamaya ili kin a amalı lojistik regresyon analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 1. Amaçlanan Model De i kenlerinin Katsayı Tahminleri

Adım	De i ken	Beta	Std. H	Walt	Sd	p	Exp(β)
1	PDMKÖ	0.133	0.023	32.962	1	0.000	1.143
	Sabit	-6.332	1.164	29.618	1	0.000	0.002
<i>R</i> ² =.236							
2	PDMKÖ	0.094	0.025	13.550	1	0.000	1.098
	PDÖYÖ	0.81	0.021	15.319	1	0.000	1.084
<i>R</i> ² =.322							
3	Sabit	-10.387	1.648	39.716	1	0.000	0.000
	PDMKÖ	0.083	0.026	10.137	1	0.001	1.087
Nagelkerke	PDÖYÖ	0.074	0.021	12.513	1	0.000	1.077
	Unvan farkını önem.	-0.625	0.399	2.453	1	0.117	0.535
<i>R</i> ² =.334							
4	Sabit	-9.221	1.778	26.895	1	0.000	0.000
	PDMKÖ.	0.094	0.025	13.550	1	0.000	1.098
Nagelkerke	PDÖYÖ	0.81	0.021	15.319	1	0.000	1.084
	Sabit	-10.387	1.648	39.716	1	0.000	0.000
<i>R</i> ² =.322							

Tablo 1 incelendi inde, Nagelkerke *R*² de erlerine ve Wald istatistiklerine bakarak katılımcıların sosyal etkile imlerde psikolojik danı man unvanını tercih etmelerini yordarken PDMKÖ puanları ba ta olmak üzere, PDÖYÖ puanlarının modele anlamlı düzeyde katkı yaptı ı görülmektedir. 'sının anlamlı olmadığı tek de i ken unvan farkını önemseme de i kenidir (-.625; $p > .05$). Yordayıcı de i ken olan PDMKÖ puanları ile psikolojik danı man unvanını kullanmayı tercih etme arasında pozitif yönde bir ili ki oldu u, PDMKÖ de i kenindeki bir birimlik artı nın, psikolojik danı man unvanını kullanma odds'unda yakla ık % 10'luk [(1-1,098).100 = .098] bir artı a yol açtı ı görülmektedir. Aynı ekilde,

PDÖYÖ puanları ile psikolojik danı man unvanını kullanmayı tercih etme arasında pozitif bir ili kinin oldu u ve bu puanlardaki bir birimlik artı nın ise psikolojik danı man unvanını kullanma odds'unda yakla ık % 8'lik $[(1-1.084).100 = .084]$ bir artı a yol açtı ı görülmektedir.

Analize dahil edilen ancak modele alınmadıkları için tabloda yer almayan cinsiyet, e itim düzeyi ve kıdem de i kenlerinin psikolojik danı man unvanını tercih etmede yordayıcı olmadıkları görülmü tür. Yordanan de i kenle negatif yönde anlamlı ili kisi olan unvan farkını önemseme de i keni modele dahil edilmis e , ancak elenmesi durumunda modelde anlamlı bir de i im yaratmadı ı için model dı nda bırakılmı tır. Sonuçta amaçlanan model de i kenlerinin PDMKÖ ve PDÖYÖ puanlarından olu tu u görülmü tür.

Tartı ma ve Sonuç

Bu ara tırmanın bulguları, okullarda görev yapan psikolojik danı manların sosyal etkile imlerde kullandıkları unvan ile psikolojik danı man kimli inden duydukları kıvanç ve psikolojik danı man özyeterli i arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ili kinin oldu unu göstermi tir. Ara tırmaya dahil edilen cinsiyet, e itim düzeyi, kıdem ve unvan farkını önemseme de i kenlerine ra men, sadece bu iki de i kenin modelde önemli yordayıcılar oldukları görülmü tür. Bu sonuç, öncelikle okullarda çalı an meslek elemanlarının rehber ö retmen yerine psikolojik danı man unvanını kullanma tercihlerini do ru tahmin (% 80) konusunda, en az de i ken ile en iyi uyumu gösterecek bir model olu turma amacına ula ıldı ı biçiminde yorumlanabilir.

Birinci a amada, modele en fazla katkı yapan de i kenin meslekten kıvanç duyma oldu u, meslekten duyulan kıvanç arttıkça psikolojik danı man unvanını kullanma olasılı ının arttı ı söylenebilir. Mesleki kıvanç mesleki kimlik ve mesleki rolleri do ru anlamayı gerektirdi i (Myers ve di ., 2002) için esasında bu sonuç, mesle inden kıvanç duyan psikolojik danı manların do al olarak kendilerini ve yerine getirdikleri rolleri en iyi biçimde temsil eden psikolojik danı man unvanını kullanma konusunda özenli olmalarıyla açıklanabilir. Bu bulgu meslekten kıvanç duymayla, mesle in profesyonel imajını güçlendirme ve sürdürme aray ına daha fazla ba lı kalınaca ına yönelik VanZandt'ın (1990) görüşüyle de desteklenebilir. Mesleki kimlik tanımında meslekten kıvanç duymanın önemli bir de i ken oldu unu gösteren Haverkamp ve di erleri (2011) ile Swickert'ın (1997) ara tırma sonuçları da bu ara tırmanın bulgusunu do rudan desteklemektedir. Dolayısıyla mesle inden kıvanç duyan alan mezunlarının, sosyal etkile imlerde psikolojik danı man unvanını kullanarak mesleki kimli e daha açık oldukları söylenebilir.

Aralarında önemli bir fark olmasa da modele ikinci a amada dahil edilen di er anlamlı yordayıcı de i ken psikolojik danı man özyeterli i olmu tur. Bu sonuca dayanarak psikolojik danı man özyeterli i arttıkça psikolojik danı man unvanını kullanma olasılı nın arttı ı söylenebilir. Johnson ve di erleri (1989) ile Skovholt ve Ronnestad'ın (1992,) psikolojik danı man özyeterli i ile psikolojik danı man kimli i geli tirme arasındaki ili kiye i aret eden ara tırma bulguları da bu sonucu do rudan desteklemektedir. Yine, Marshall'ın (2000) psikolojik danı ma yapabileceklerine ili kin inanç geli tiren ö rencilerin, kendilerini gerçek psikolojik danı man olarak algıladıkları yönündeki ara tırma bulgusu da destekleyici olarak alınabilir. Türkiye'de Atıcı, Özyürek ve Çam'ın (2005) yüksek yetkinlik beklentisine sahip ö rencilerin dü ük yetkinlik beklentisine sahip olanlara göre mesleklerini sevip gurur duydukları, hatta â ik oldukları ve böylesi bir mesle i icra etmekten mutlu oldukları yönündeki ara tırma bulguları, dolaylı da olsa bu ara tırmanın bulgusunu desteklemektedir. Bu bulgu aynı zamanda alan mezunlarının kendilerini psikolojik danı man yeterliklerine sahip olma yönündeki zorlu çabalarının ürünü olarak, psikolojik danı man unvanına sahip çıkma e ilimini de beraberinde getirdi iyle açıklanabilir.

Psikolojik danı man özyeterli i ile mesleki kimlik geli imi arasındaki ili kiye ortaya koyan bazı ara tırmalar (Johnson ve di ., 1989; Marshall, 2000; Melchert ve di ., 1996; Skovholt ve Ronnestad, 1992), ikisinin de e itimle birlikte arttı nı göstermektedir. Ancak bu ara tırmada e itim düzeyi anlamlı düzeyde bir de i ken olarak çıkmamı tır. Bu sonuç sıklıkla dile getirildi i gibi, yüksek lisans programlarının psikolojik danı man kimli ini güçlendirmekten ziyade ara tırmacı yeterlikleri kazandırmaya öncelik vermesiyle de açıklanabilir. Oysa yapılan ara tırmalar, üniversitelerimizde sınırlı ko ullarda yürütülen süpervizyon çalı malarının dahi, ö rencilere psikolojik danı ma uygulamaları için önemli yeterlikler kazandırılabilirdi ine i aret etmektedir (Alada ve Bekta , 2009; Atıcı ve di erleri, 2005; Büyükgöze Kavas, 2011).

Analize üçüncü a amada, psikolojik danı man unvanını kullanma ile negatif yönde anlamlı ili kisi olan unvan (rehber ö retmen ve psikolojik danı man) farkını önemseme de i keni sokulmu ancak; anlamlı bir yordayıcı olmadı ı görüldü ünden modelden çıkarılmı tır. Katılımcıların özelliklerine bakıldı ında, psikolojik danı man unvanını kullananlar ile rehber ö retmen unvanını kullananların sayısının birbirine yakın oldu u görülmektedir. Bu sonuç Türkiye'de yıllardır adeta kullanımı zorunlu hale getirilen *rehber ö retmen* kadro unvanının, bir mesleki kimlik gibi algılandı nı da göstermektedir. Dolayısıyla, ara tırmanın bu bulgusu rehber ö retmen unvanının Türkiye'de psikolojik danı man kimli inin geli iminde önemli bir engel oldu u yönündeki görü leri de desteklemektedir. Yine ara tırma bulgularına göre,

kıdemin yordayıcı bir de i ken olmadı ı görülmü tür. Her ne kadar okul ortamında örgütsel sosyalle meye daha fazla maruz kalmanın ö retmen unvanının benimsenmesine yol açabilece ini akla getirirse de ara tırma bulguları bunu do rulamamı tır.

Bu ara tırmanın sonuçları, rehber ö retmen kadro unvanının bir kimlik sorunu olarak psikolojik danı ma e itimcileri tarafından önemle ele alınmasına gereksinim oldu unu da göstermektedir. Bunun için tutarlı bir çabayla psikolojik danı man kimli ine ili kin farkındalık olu turma ve mesle in ve mesleki rollerin do ru anla ılmasına destek verme yoluyla ö rencilerde mesleki kıvanç geli tirme kritik de erde görünmektedir. Aynı ekilde, psikolojik danı man e itimcilerinin ve program yöneticilerinin psikolojik danı man yeterliklerinin kazandırılmasında yapacakları iyile tirmelerin önemi açıktır. Psikolojik danı man kimli ini güçlendirmek için Do an'ın (2007) da i aret etti i gibi lisans düzeyindeki mevcut psikolojik danı man e itimi programının be yıla yayılarak, yüksek lisans derecesi kazandıran bir programa dönü türülmesinin yapaca ı katkı daha fazla olacaktır. Ancak Türkiye'de psikolojik danı ma mesle inin geli imi için ABD'deki gibi bir aya ıyla e itim alanında köklenirken, ikinci aya ıyla ruh sa lı ı alanında "ö retmen" ya da "psikolog" olarak görülmeden, kendine özgü bir ruh sa lı ı mesle i olarak kök salması (Owen, 2007) psikolojik danı man kimli inin geli mesinde önemli bir rol oynayabilir. Ancak bu yönünde daha fazla zamana ve çabaya gerek vardır.

ACA'nın (2010) kapsayıcı olan psikolojik danı man kimli inin öncelikle benimsenmesi yönündeki kararı, zaten Türkiye'deki alan akademisyenlerinin ço u tarafından da savunuldu u için bu noktada meslek içi a ılması güç bir engel bulunmamaktadır. üphesiz ki, Türkiye'de anabilim dallarının ve lisans programlarının adındaki rehberlik hizmetleriyle özde imi te vik eden vurguyu de i tirmenin yanında, ayrı bir bölüm olarak yapılanmanın gerçekleştirilmesi gibi engellerin a ılması da mesleki kimlik için katkı sa layabilir. Ayrıca Do an'ın (2000) ifade etti i gibi, sunulan hizmetlerin niteli ini artırmayı ve garanti altına almayı sa layan psikolojik danı manlık e itim programlarının akreditasyonunu sa layacak örgütlenmenin olu turulması da bu yönde çok önemli bir destekleyici olabilir. Böylece meslek elemanlarının psikolojik danı ma yardımı verecek biçimde özyeterliklerinin artırılması gibi gerçekçi bir çabayla meslek üyelerinin psikolojik danı ma mesle inden kıvanç duymalarına ve psikolojik danı man kimli i geli tirmelerine ortam hazırlanabilir.

Bu ara tırma okullarda görev yapan psikolojik danı manlarla sınırlıdır. leride yapılacak ara tırmalarda okul dı nda uygulama yapan psikolojik danı manları da içerecek daha kapsamlı çalı maların gerçekleştirilmesi yararlı olacaktır. Ara tırmada mesleki kimlik boyutlarından sadece mesleki kıvanç boyutunun yordayıcı de i ken olması da bu ara tırmanın

bir sınırlılı ıdır. Psikolojik danı man kimli i ile ilgili ara tırmalara mesleki kıvanç boyutunun yanında, alanyazında tanımlanan di er önemli mesleki kimlik boyutlarının da dahil edilmesi Türkiye’de psikolojik danı man kimli inin ne oldu u ve nasıl geli tirilebilece inin anlaşılması konusuna katkı getirebilir. Ayrıca bu çalı ma kapsamında uyarlaması yapılan Psikolojik Danı man Mesleki Kıvanç ve Psikolojik Danı man Öz-Yeterlik Ölçeklerinin do rulayıcı faktör analizi (DFA) için ayrıca veri toplanmaya çalı ılmı ancak, geriye dönen ölçeklerin sayısı çok yetersiz oldu undan eldeki verilerle analiz yapılamamı tır. Ölçeklerin do rulayıcı faktör analizlerinin yapılamaması bir sınırlılık olarak dikkate alınmaktadır. Benzer amaçlı çalı malarda ölçeklerin büyük örneklemlerde faktör analizlerinin yapılması ve Psikolojik Danı man Mesleki Kıvanç Ölçe i’nin 7. maddesinin çıkarılıp çıkarılmayaca ına böylece karar verilmesi bu ölçe in Türk kültüründeki yapı geçerli ini güçlendirecektir. Ayrıca Türkiye’de psikolojik danı man özyeterli iyle ilgili ara tırmaların yapılmasına da acil gereksinim vardır. Yeni ara tırmalarda sadece nicel ya da nitel de il, karma ara tırma desenlerinin kullanılmasının, Türkiye’de psikolojik danı man kimli ini anlama ve bu kimli in gelişimine katkı yapan önemli de i kenler için gerçekçi politikalar belirleme konusunda daha zengin veri sa layaca ı dü ünülmektedir.

Kaynaklar

- ACA (2009). *20/20 Statement of principles advances the profession*. <http://www.counseling.org/PressRoom/NewsReleases> adresinden elde edildi.
- Akkoyun, F. (1995). PDR'de unvan ve program sorunu: Bir inceleme ve öneriler. *Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Dergisi*, 2(6), 1-21.
- Alada , M. ve Bekta , D. Y. (2009). Examining individual-counseling practicum in a Turkish undergraduate counseling program. *E itim Ara tırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 37, 53-70.
- Atıcı, M. Özyürek, R. ve Çam, S. (2005). Okul danı manlı ı uygulamalarının yetkinlik beklentisi algıları ve mesleki benlik saygısı üzerindeki etkilerinin boylamsal olarak incelenmesi. *Türk Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Dergisi*, 3(24), 7-24.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44, 1175-1184.
- Brott, P.E. ve Myers, J.E. (1999). Development of professional school counselor identity. A grounded theory. *Professional School Counseling*, 2(5), 339-348.
- Büyükgöze Kavas, A. (2011). Bireysel ve grupla psikolojik danı ma uygulamalarına yönelik bir de erlendirme. *Türk E itim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 411-432.
- Büyüköztürk, . (2006), *Veri analizi el kitabı*, 6. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, ., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, . ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel ara tırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- CACREP (2009). *2009 CACREP Standarts*. Alexandria, VA: <http://www.cacrep.org/template/index.cfm> adresinden elde edildi.
- Çokluk, Ö., ekercio lu, G. ve Büyüköztürk, . (2012). *Sosyal bilimler için çok de i kenli istatistik. SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: PegemA. ss. 58-98.
- Do an, S. (1991). Ba langıcından bugüne Türk resmi dokümanlarında rehberlik kavramı ve anlayı ı: Bir inceleme. *Rehberlik ve Psikolojik Danı ma Dergisi*, 1(2), 29-44.
- Do an, S. (1996). Türkiye'de psikolojik danı ma ve rehberlik alanında meslek kimli inin geli imi ve bazı sorunlar. *Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 32-44.
- Do an, S. (1998). Counseling in Turkey: Current status and future challenges. *Education Policy Analysis Archieves*, 6(12), 1-12.
- Do an, S. (2000). Psikolojik danı man e itiminde akreditasyon gere i bir model önerisi. *Türk Psikolojik Danı ma ve Rehberlik Dergisi*, 14, 31-38.

- Doğan, S. (2007, Ekim). *Lisans düzeyinde psikolojik danışman yetiştirme modeli'nin geli tirilmesi üzerine dü ünceler*. IX. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde bildiri olarak sunuldu, Çe me, zmir.
- Doğan, S. (2008, Nisan). *Türkiye'de psikolojik danışman e itiminin rotası (The route of counselor education in Turkey)*. Uluslararası Psikolojik Danışma Kongresi'nde bildiri olarak sunuldu, stanbul, Türkiye.
- Emerson, C.H. (2010). Counselor professional identity: Construction and validation of Counselor Professional Identity Measure. (Yayınlanmamı doktora tezi). http://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/emerson_uncg_0154d_10396.pdf veri tabanından elde edildi. (Tez no: 10396).
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage publications, ss. 102.
- Gale, A.U. ve Austin, B.D. (2003). Professionalism's challenges to professional counselors' collective identity. *Journal of Counseling & Development*, 81, 3-10.
- Harris, B. (2009). Extra appendage or integrated service? School counsellors' reflections on their professional identity in an era of education reform. *Counselling & Psychotherapy Research*, 9(3), 174-181. doi: 10.1080/14733140903032208
- Haverkamp, B.H., Robertson, S.E., Cairns, S.L. ve Bedi, R.P. (2011). Professional issues in Canadian counselling psychology: Identity, education, and professional practice. *Canadian Psychology*, 52(4), 256-264. doi: 10.1037/a0025214
- Johnson, E., Baker, S. B., Kopala, M., Kiselica, M. S., ve Thompson, E. C. (1989). Counseling self-efficacy and counseling competence in prepracticum training. *Counselor Education and Supervision*, 28, 205-218.
- Kaplan, D.M. ve Gladding, S.T. (2011). A Vision for the Future of Counseling: The 20/20 principles for unifying and strengthening the profession. *Journal of Counseling & Development*, 89, 367-372.
- Kuzgun, Y. (1990). Rehberlik ve psikolojik danışma unvan sorunu. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 32-38.
- Marshall, A. (2000, January). *Developmental themes and self-efficacy for career counsellors*. Paper presented at the Annual National Consultation on Career Development, Ottawa, Canada.
- MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Zhang, S. ve Hong, S. (1999). Sample size in factor analysis. *Psychological methods*, 4(1), 84.

- Melchert, T.P., Hays, V.L., Wiljanen, V.M., ve Kolocek, A.K. (1996). Testing models of counselor development with a measure of counseling self-efficacy. *Journal of Counseling & Development, 74*, 640-644.
- Mellin, E.A., Hunt, B. ve Nichols L. M. (2011). Counselor professional identity: Findings and implications for counseling and inter professional collaboration. *Journal of Counseling & Development, 89*, 140-147.
- Myers, J.E., Sweeney, T.J. ve White, V.E. (2002). Advocacy for counseling and counselor. A professional imperative. *Journal of Counseling & Development, 80*, 394-402.
- Nugent, F. A. (1990). *An introduction to the profession of counseling*. Columbus: Merrill Pub.
- Nugent, F. A. ve Jones. K. D. (2009). *Introduction to the profession of counseling*. (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Owen, D.W. (2007). In search of excellence in the profession of counseling: Pathway to professionalism. çinde R. Özyürek, F. Korkut-Owen ve D.W. Owen (Ed.). *Geli en psikolojik danı ma ve rehberlik-Cilt 1*. (ss.1-20). Ankara: Türk PDR-Der ve Nobel.
- Pi kin, M. (2006). Türkiye’de Rehberlik ve psikolojik danı ma hizmetlerinin dünü, bugünü ve yarını. çinde M. Hesapçio lu ve A. Durmu (Ed.). *Türkiye’de e itim bilimleri: Bir bilanço denemesi*. (ss.458-501). Ankara: Nobel.
- Remley, T.P. ve Herlihy, B. (2007) *Ethical, legal, and professional issues in counseling*. (2. Ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Skovholt, T. M., ve Ronnestad, M. H. (1992). Themes in therapist and counselor development. *Journal of Counseling & Development, 70*, 505-515.
- Swickert, M.L. (1997). Perceptions regarding the professional identity of counselor education doctoral graduates in private practice: A qualitative study. *Counselor Education and Supervision, 36*(4), 332-340. doi: 10.1002/j.1556-6978
- Smith, H.B. (2001). Professional identity for counselors. çinde D. C. Locke, , J. E. Myers., & E.L. Herr. (Ed.). *The Handbook of Counseling*. (pp. 569-580). Thousand Oaks: Sage.
- Stoltenberg, C. D. (1981). Approaching supervision from a development perspective: The counselor complexity model. *Journal of Counseling Psychology, 28*(1), 59-65.
- Webber, J. (2004). Factors affecting burnout in school counselors. (Yayınlanmamı doktora tezi). Seton Hall University, South Orange. <http://scholarship.shu.edu.dissertation> veri tabanından elde edildi.(Tez no:1411).
- VanZandt, C.E. (1990). Professionalism: A matter of personal initiative. *Journal of Counseling & Development, 68*, 243-245.

- Yerin Güneri, O., Büyükgöze Kavas, A. ve Koydemir, S. (2007). Okul psikolojik danışmanlarının profesyonel gelişimi: Acemilikten olgunlaşmaya giden zorlu yol. içinde R. Özyürek, F. Korkut-Owen ve D.W. Owen (Ed.). *Gelişen psikolojik danışmanlık ve rehberlik-Cilt 1* (ss.139-161). Ankara: Türk PDR-Der ve Nobel
- Yeşilyaprak, B. (2007). Türkiye’de psikolojik danışmanlık alanının gelişiminde Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Derneğinin yeri ve önemi. içinde R. Özyürek, F. Korkut-Owen ve D.W. Owen (Ed.). *Gelişen psikolojik danışmanlık ve rehberlik-Cilt 1* (ss.21-53). Ankara: Türk PDR-Der ve Nobel.

Extended Summary

Since there have been various professional fields of counseling, specific attempts to establish a unified identity for the counseling profession is defined as a primary goal over the next decade in the USA (ACA, 2009). A special responsibility is imposed on counselor educators by CACREP (2009) for achieving this goal. In addition to the fact that there has been no explicit definition of the unified identity for the school counseling profession (Brott & Myers, 1999; Harris, 2009), Brott and Myers (1999) noticed that the professional identity development of school counselors is influenced negatively due to the inconsistencies between the definitions and the expected roles to be fulfilled in practice. In recent years, a considerable effort has been made to develop a unified identity definition of the counseling profession. These efforts focus on the philosophy, developmental, preventive, and wellness orientation of the counseling profession which distinguishes it from the related helping professions (Mellin et al., 2011). In the dimensions that Remley and Herlihy (2007) have presented, having a sense of pride in the profession of counselor is seen as a significant part of strong professional identity. The term “professional pride” includes the positive feelings a counselor has regarding choosing the profession; appreciating the philosophy, beliefs, and history of the profession; and communicating this sense of pride to others. VanZandt (1990) propounds that professional pride stems from an appreciation of the profession’s past, a dedication to present professional practices, and a belief in the future of the profession. Stoltenberg (1981) has developed a model with two structures which points to the relationship between self-efficacy and counselor identity development as an integral part of overall counselor identity. Marshall (2000) has found that trainee counselors perceive themselves as real counselors when they believe in their competency in counseling and when they have low levels of anxiety. This situation shows that these structures are part of the process of professional development, and the lifelong career development as a counselor. Hence, counselor professional identity and counselor self-efficacy are seen as potentially related structures (Emerson, 2010). In Turkey, there are important obstacles to the development of counselors’ professional identity. Some of these obstacles can be defined as having school oriented counseling services, not directed to the whole society as a professional mental health service (Doğan, 2008), having a 30-year history with the personnel title of *guidance teacher*, and the quality problems in counselor education. So, it is extremely important not only to develop and strengthen counselor training programs in order to contribute to the development of the counselor identity in our country, but also there is a need to identify important variables that are related with counselor identity. In Turkey, there has been no research on the professional identity of counselors who are

primarily working in schools. Hence, the aim of this study was to examine the relationship between the professional titles used by school counselors in social interactions and the counselor professional pride, counselor self-efficacy, gender, length of service, level of education, their sensitivity about the difference between professional titles. The study was also aimed to see how accurately predictive variables classified professionals according to counselor job titles.

This study was conducted according to the correlational research design. In this study, convenience sampling was used and data were collected from a total of 214 counselors (154 females, 60 males; age: $\bar{X} = 33.5$; $sd = 5.74$); having a graduate certificate in counseling or psychological services in education and working in schools. The instruments used for this study were The Professional Pride Scale and The Counselor Self-Efficacy Scale, which were adapted to the Turkish context in the scope of this study. The result of Exploratory Factor Analysis indicated that both the scales are unidimensional and valid. The data were analyzed by logistic regression analysis (the Forward Likelihood Ratio-Forward).

Calculated Omnibus test results for the model coefficients show that there is a significant difference at each step and Hosmer and Lemeshow test results were not significant at any step ($p > .05$). These results show that model-data concordance was sufficient. The results indicated that counselor professional pride and self-efficacy scores had significant positive relationships with the professional titles of counselors. These two variables were significant predictors (Nagelkerke $R^2 = .322$; $p < .001$) in the model due to the total variance explained by them. It was seen that the model wrongly classified 24 participants (19.4 %) as guidance teachers and correctly classified 100 (80.6 %) of 124 participants who used the counselor title; the model wrongly classified 36 participants (40 %) as counselor and correctly classified 54 (60%) of 90 participants who used the guidance teacher title. Thus, the total correct classification rate for the intended model was 72 %.

In this study, it was found that the predictors of the title were professional pride and counselor self-efficacy. This result showed that professional pride and self-efficacy go hand in hand as Marshall (2000) indicated. This study supports the views that the title of *guidance teacher* used in Turkey is a major obstacle to the development of the profession of counseling. The inclusion of other important dimensions described in the literature related to counselor identity, as well as the dimension of professional pride, in future studies can contribute to defining the counselor identity in Turkey and informing how it should be developed.